

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»

«Затверджую»
Голова Приймальної комісії
Національного університету
«Острозька академія»

І. Д. Пасічник

28 лютого 2019 року

Програма
вступного випробування з основ економіки
для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

Острог - 2019

Програма фахового вступного випробовування для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста зі спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 122 «Комп'ютерні науки» / Укладачі д.е.н., проф. Мамонтова Н.А., к.е.н., доц. Козак Л.В., к.е.н., доц. Дем'янчук О.І. - Острог: НаУОА, 2019.

Програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри фінансів, обліку і аудиту (Протокол № 8 від 13 лютого 2019 р.)

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії Національного університету «Острозька академія» (Протокол № 3 від 28 лютого 2019 р.)

Пояснювальна записка

Фахові вступні випробування мають на меті забезпечити рівні можливості та права студентів щодо отримання кваліфікованої підготовки фахівців зазначеного напрямку.

Вступники повинні знати:

- з курсу «Політична економія»

знати: сутність і механізм дії економічних законів, що регулюють виробництво, розподіл, обмін і споживання у сучасних економічних системах; сучасні проблеми економічного розвитку суспільства, погляди і концептуальні підходи до розв'язування цих проблем; загальні тенденції трансформаційних і транзитивних перетворень, що відбуваються в Україні; проблеми інтегрування України у світове господарство.

вміти: вільно володіти термінологією, понятійним апаратом і категоріями дисципліни; застосовувати методологію і методи економічної теорії до аналізу певних економічних процесів і явищ; робити узагальнення і висновки, давати порівняльні характеристики різних поглядів і концепцій, які мають місце у сучасній економічній теорії; творчо використовувати теоретичні положення для аналізу конкретних ринкових ситуацій.

- з курсу «Економіка підприємства»

знати: особливості створення та визначення напрямку діяльності підприємства; управління підприємством та організацію виробництва на підприємстві; сутність, види та особливості використання капіталу, інвестицій та інновацій підприємством; основні положення щодо формування та оплати праці персоналу, витрати та механізм ціноутворення в діяльності підприємства; механізм формування прибутку підприємством та визначенні його рентабельності.

вміти: оцінювати економічні процеси, які відбуваються на підприємстві, розуміти сутність та особливості їх перебігу.

- з курсу «Фінанси»

знати: економічну природу фінансів, їх ознаки, функції та принципи організації; розподільчі відносини щодо формування централізованих та децентралізованих фінансових ресурсів та їх подальшого використання; особливості руху грошових потоків у фінансовій системі країни та її організаційну будову; фінансовий механізм, його важелі впливу; фінансовий контроль та управління фінансами на різних рівнях та у різних суб'єктів господарювання.

вміти: об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, розуміти сутність та тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів та фінансів господарських суб'єктів, розробляти і вирішувати актуальні питання розбудови фінансової системи і забезпечення фінансової стабілізації у державі.

Зміст програми

Політична економія

1. Предмет економічної теорії, політекономії. Тракткування його різними школами.
2. Виробництво і його основні фактори. Виробничий потенціал суспільства і межа виробничих можливостей.
3. Робоча сила як виробничий ресурс і специфічний товар.
4. Капітал як економічна категорія товарної системи господарства. Теорії капіталу та його структури.
5. Ринок: суть і місце в економічній системі.
6. Попит і пропозиція – ключові категорії ринкової економіки.
7. Ринкова ціна: суть, механізм формування, функції.
8. Механізм формування ринкової рівноваги. Сучасні моделі ринкової рівноваги.
9. Концепції витрат виробництва. Види витрат. Витрати в довгостроковому періоді.
10. Валовий дохід підприємства та його розподіл. Прибуток і його суть. Теорії прибутку.
11. Конкуренція: суть і загальні ознаки. Ринок досконалої та монополістичної конкуренції. Монополія. Олігополія.
12. Ринки факторів виробництва. Ринок землі: попит, пропозиція і ціна. Ринок праці.
13. ВВП та методи його обчислення.
14. Економічне зростання та його фактори. Теорії економічного зростання.
15. Циклічність як загальна форма економічної динаміки. Види економічних циклів.
16. Зайнятість та безробіття. Види безробіття. Закон Оукена та втрати економіки від безробіття.
17. Інфляція: причини, види та наслідки.
18. Споживання та заощадження як функції доходу. Інвестиції та фактори інвестування.
19. Сукупний попит та сукупна пропозиція як модель економічної рівноваги.
20. Кредит, його суть і форми. Кредитна система та механізм її дії.
21. Банківська система України. НБУ. Комерційні банки та їх функції.
22. Доходи населення: джерела та структура. Проблеми нерівності в розподілі доходів. Крива Лоренцо.
23. Фіскальна політика. Мультиплікатор державних витрат і податків.
24. Роль держави в сучасній економіці. Основні економічні функції держави.
25. Зовнішньоекономічна діяльність та методи її державного регулювання.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Беляев О.О., Бебело А.С. Політична економія: навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2011. – 328 с.
2. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика. В 2 т.: пер. с англ. – М.: Республика, 2000. – Т.1 – 399с.; – Т.2 – 400 с.
3. Мочерний С.В. Політична економія: Навч. посіб. – К.: Знання Прес, 2012. – 687 с.
4. Політична економія: Навч. посіб. / К.Т.Кривенко, В.С.Савчук, О.О. Беляев та ін. / За ред. К.Т.Кривенка. – К.: КНЕУ, 2011. – 508 с.
5. Політекономія / За заг. ред. проф. Ніколенка Ю.В.; Підручник. – К.: ЦУЛ, 2010. – 500 с.
6. Економічна енциклопедія:/ За ред.. Мочерного С.В. в 3-х томах. - К.: Академія. -2000, 2002.
7. Економічна теорія. Посібник вищої школи / Під заг. ред. Воробйова Є.М, – Харків-Київ, 2011. – 704 с.
8. Самуельсон Поль. Економіка. – Львів, 1993.
9. Політекономія : підручник / за ред. В.Д. Базилевича ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 9-те вид., доповн. — К. : Знання, 2014. — 710 с.
10. Синюченко М.І. Політична економія: навч. пос. – Суми: Видавничий дім «Ельдорадо», 2015. – 176 с.
11. Помінова І.І. Політична економія : навч.-метод. посібник / І. І. Помінова. – Х. : MONOGRAF, 2016. – 268 с

Допоміжна

1. Гальчинський Анатолій. Економічна методологія. Логіка оновлення. – К., 2010.
2. Бальцеревич Л. Соціалізм, капіталізм, трансформація: очерки на рубежі епох. – М.: „Наука”, Изд-во УРАО, 1999. – 352 с.
3. Маршал А. Принципы экономической науки. В 3 т.: пер. с англ. – М.: „Прогресс”, 1993.
4. Паплавський М.А. Стратегії розвитку суспільства: Україна і світ. – К.: Техніка, 2011. – 312 с.
5. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. – М.: Республика, 1998. – 358 с.
6. Шумпетер Й. Теория экономического развития: Пер. с нем. – М.: Прогресс, 1982. – 456 с.
7. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія. – К.: Основи, 2006.
8. Бодров В.Г., Соколова О.М. II Міжнародний науковий симпозіум «Держави і ринки в умовах глобальних трансформацій / В.Г Бодров, О.М. Соколова // Економіка України. – 2015. - № 7. - С. 87-95.
9. Брінцева О. Трансформація людського капіталу в контексті зміни змісту праці в новій економіці / О. Брінцева // Україна: аспекти праці. – 2016.- № 3-4. – С. 46-50.

10. Ким М.М. Праця – джерело існування людини та основа її природної еволюції / М.М. Ким // Економіка України. – 2018. - № 2. - С. 87-90.

11. Тарасевич В.М., Завгородня О.О. Інноваційно-інформаційна економіка: постіндустріальність, генераційність, відкритість / В. М. Тарасевич, О.О.Завгородня // Економіка України. – 2018. - № 3. - С. 36-48.

Економіка підприємства

1. Сутність та риси підприємства. Характеристика напрямків діяльності підприємства.

2. Види підприємств. Суть та види господарських товариств. Види та характеристика об'єднань підприємств.

3. Сутність зовнішнього середовища. Характеристика елементів мікро- та макросередовища підприємства.

4. Суть, функції, принципи та методи управління підприємством.

5. Загальна, виробнича та організаційна структура підприємства.

6. Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства.

7. Сутність, методи та показники визначення продуктивності праці. Резерви і фактори росту продуктивності праці.

8. Організаційні основи оплати праці. Форми та системи оплати праці.

9. Суть та класифікація капіталу підприємства.

10. Суть та склад основних засобів підприємства. Види їх оцінки та відтворення.

11. Суть та види оборотних фондів підприємства.

12. Поняття та види нематеріальних ресурсів підприємства.

13. Економічний зміст та класифікація інвестицій на підприємстві.

14. Загальна характеристика інноваційних процесів. Класифікація інновацій.

15. Поняття, види та чинники формування виробничої потужності. Показники використання виробничої потужності.

16. Суть та складові виробничого процесу. Характеристика типів та методів виробництва.

17. Виробничий цикл: суть та складові.

18. Поняття та показники виробничої програми підприємства.

19. Суть та показники оцінки якості продукції.

20. Класифікація витрат на підприємстві.

21. Суть та види собівартості. Визначення резервів зниження собівартості продукції.

22. Суть, функції та види цін. Методи ціноутворення.

23. Сутність, функції та види прибутку.

24. Етапи формування прибутку на підприємстві.

25. Суть та види рентабельності. Методика визначення показників рентабельності.

Список рекомендованої літератури

- 1) Бойчик І. М. Економіка підприємства : [навчальний посібник] / І. М. Бойчик. – К. : Атіка, 2004. – 480 с.
- 2) Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З. С. Варналій. – 4-те вид., стер. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2008. – 302 с.
- 3) Володькіна М. В. Економіка промислового підприємства : [навчальний посібник] / М. В. Володькіна. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 196 с.
- 4) Гетьман О. О. Економіка підприємства : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
- 5) Економіка підприємства : [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / [Г. О. Швиданенко, С. Ф. Покропивний, С. М. Клименко та ін.]. – К. : КНЕУ, 2000. – 248 с.
- 6) Економіка підприємства : [підручник / за заг. ред. д. е. н., проф. Л. Г. Мельника]. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 648 с.
- 7) Економіка підприємства : [підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного]. – Вид. 3-тє, без змін. – К. : КНЕУ, 2006. – 528 с.
- 8) Кужельний М. В. Організація обліку : [підручник] / М. В. Кужельний, С. О. Левицька. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
- 9) Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практика : [навчальний посібник] / В. В. Кулішов. – 2-ге видання, перероблене і доповнене. – Львів : Магнолія плюс, 2006. – 208 с.
- 10) Левицька С. О. Звітність підприємств : [навч. посібник] / С. О. Левицька. – Рівне : НУВГП, 2009. – 213 с.
- 11) Мартиненко В. П. Стратегія життєздатності підприємств промисловості : [навчальний посібник] / В. П. Мартиненко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
- 12) Онисько С. М. Фінанси підприємств : [підручник для студентів вищих закладів освіти] / С. М. Онисько, П. М. Марич. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – Львів : Магнолія плюс, 2006. – 367 с.
- 13) Петрович Й. М. Економіка підприємства : [підручник] / Й. М. Петрович, А. Ф. Кіт, Г. М. Захарчин, Г. І. Кіндрацька та ін. ; за загальною редакцією Й. М. Петровича. – 2-ге вид. виправл. – Львів : Магнолія плюс ; видавець СПД ФО В. М. Піча. – 2006. – 580 с.
- 14) Примак Т. О. Економіка підприємства : [навч. посіб.] / Т. О. Примак. – 5-те вид., стер. – К. : Вікар, 2008. – 219 с.
- 15) Сідун В. А. Економіка підприємства : [навчальний посібник] / В. А. Сідун, Ю. В. Пономарьова. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 356 с.
- 16) Скрипко Т. О. Менеджмент : [навчальний посібник] / Т. О. Скрипко, О. О. Ланда. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.
- 17) Фінансове планування і управління на підприємствах : [навч. посібник] / Г. А. Семенов, В. З. Бугай, А. Г. Семенов, А. В. Бугай. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.

- 18) Фінансовий аналіз : [навч. посібник] / М. Д. Білик, О. В. Павловські, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с.
- 19) Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність суб'єктів господарювання / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : Либідь, 2005. – 311 с.
- 20) Циглик І. І. Економіка підприємства (в питаннях і відповідях) : [навчальний посібник] / І. І. Циглик, Я. Р. Бибик, М. Я. Ємбрик, В. Ф. Паращич. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 212 с.
- 21) Шваб Л. І. Економіка підприємства : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Л. І. Шваб. – 4-те вид. – К. : Каравела, 2007. – 584 с.
- 22) Шелехов Ю. Культура производства – экономическое процветание предприятия / Ю. Шелехов // Економіст. – 2010. – № 10. – С. 68–69.
- 23) Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : [підручник] / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 439 с.
- 24) Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз: [навч. посібник] / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – К. : ЦНЛ, 2006. – 528 с.

Фінанси

1. Сутність фінансів, ознаки та принципи організації.
2. Функції фінансів на рівні держави та підприємства.
3. Поняття фінансових ресурсів.
4. Суть та структура фінансової системи.
5. Загальна характеристика сфер і ланок фінансової системи.
6. Сутність, завдання та вимоги до фінансової політики.
7. Поняття бюджету. Принципи побудови бюджетної системи.
8. Бюджетне планування і прогнозування. Бюджетний процес та його стадії.
9. Призначення і роль державного бюджету України. Доходи та видатки державного бюджету, їх класифікація та інструменти формування.
10. Характеристика державних цільових фондів.
11. Економічна сутність та форми державного кредиту.
12. Державний борг: склад, обслуговування та управління.
13. Сутність і склад фінансів підприємств (установ, організацій). Фінансові ресурси підприємства і джерела їх формування.
14. Економічна сутність страхових відносин. Форми і види страхування. Співстрахування і перестрахування.
15. Джерела та структура фінансів домогосподарств. Соціально-економічні гарантії держави населенню.
16. Сутність фінансового ринку. Структура та характеристика його складових.
17. Інструменти фінансового ринку.
18. Інфраструктура фінансового ринку. Функції та значення фінансових посередників.
19. Поняття фінансового механізму, його складові елементи. Структура

фінансового механізму.

20. Загальна характеристика складових частин фінансового механізму: фінансового забезпечення, регулювання і важелів впливу

21. Сутність і види фінансового контролю. Організація і методи фінансового контролю.

22. Державний фінансовий контроль.

23. Аудиторський контроль. Внутрішньогосподарський контроль.

24. Загальні положення управління фінансами. Характеристика державних органів та їх повноважень в управлінні фінансами.

25. Міжнародні фінанси.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Бюджетний кодекс України. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Василик О.Д. Теорія фінансів. - К., Вища школа 2000.
3. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія). Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
4. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник К.: Центр навч літ., 2009. – 312 с.
5. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
6. Фінанси: вишкіл студії. Навч. Посібник / За ред. д.е.н. проф.. Юрія С.І. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002 – 357 с.
7. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.
8. Фінансово-економічна грамотність: Підручник: у 2 частинах. Частина 1: Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України. / авт.. кол.; за редакцією д-ра екон. наук, проф. Жихор О.Б., д-ра екон. наук, проф. Димченко О.В. – К.: Кондор, 2017. -- 1024 с.

Допоміжна

1. Конституція України. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про державний бюджет України» (на відповідний рік). URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua>
3. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” 21 травня 1997 р. № 280/97- ВР.). URL: <https://www.rada.gov.ua>
4. Закон України “Про страхування» від 07.03.96 N 86/96-ВР. URL: <https://www.zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
5. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
6. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. –

К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.

7. Венгер В.В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.]/ В.В. Венгер – К.: Центр учбової літератури, 2009.- 432 с.

8. Державні фінанси в транзитивній економіці. Навчальний посібник. / Карлін М.І., Горбач Л.М., Ново сад Л.Я. та ін. За заг. ред. д.е.н. Карліна М.І. – К.: Кондор. – 2003. – 220 с.

9. Зареннєв А.М. та інші. Фінанси. Тести і задачі. Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2003. – 196 с.

10. Карлін М.І. Фінанси зарубіжних країн. Навчальний посібник. – К.: Кондор. – 2004. – 384 с.

11. Кириленко О.П. Місцеві фінанси: навч. посібник. Тернопіль: Астон, 2004. – 140 с.

12. Місцеві фінанси: навчальний посібник / О.І. Дем'янчук. – Острог, 2013. – 340 с.

13. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн. Навчальний посібник. – 2-ге вид. – К.: Знання-Прес., 2003, - 523 с.

14. Фінанси (теоретичні основи): Підручник / М. В. Грідчина, В.Б. Захожай, Л.Л. Осіпчук та ін.; Під кер-вом і за наук. ред. М.В. Грідчиної, В.Б. Захожая. – 2 –е вид., випр. і допов. – К.: МАУП, 2004. – 312 с. Финансы: Учебное пособие/ Под ред. проф. А.М. Ковалевой. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 384 с.